

No. 57578.

Bijlagen: drie.

Dict.: Typ.:

Uw schrijven No.

dd.

Onderwerp: "Comité voor Vrede
in Indonesië".

G E H E I M.

Javastraat 68

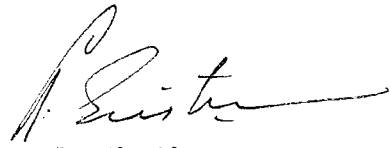
Tel. ~~XXXXXX~~
~~XXXXXX~~

Ik heb de eer Uwe Excellentie hiernevens ter kennisneming aan te bieden een verslag van een op 10 Maart j.l. door het in hoofde dezes genoemde Comité te Amsterdam gehouden openbare vergadering, benevens de daarin bedoelde brochure "Wat gebeurt in Indonesië?" en copie van het mede daarin bedoelde manifest.

Onder verwijzing korthedshalve naar de inhoud daarvan moge worden opgemerkt, dat ik gemeend heb U hiermede in kennis te moeten stellen omdat in het verslag en de bijlagen vrijwel alles tot uitdrukking komt waarop de actie van het Comité gebaseerd is.

Indien tijdens de verdere activiteit van het Comité nog nieuwe gezichtspunten mochten worden geopend, zal ik niet nalaten U daarmede in kennis te stellen.

HET HOOFD VAN DE DIENST!

Mr. L. Einthoven.

AAN:

Zijne Excellentie de Minister President,
Zijne Excellentie de Minister van
Overzeese Gebiedsdelen,
te
's-GRAVENHAGE.

Verslag van de op 10 Maart 1949 te 20 uur ge-
houden openbare vergadering in de zalen van
"Bellevue" te Amsterdam, georganiseerd door
het "Comité voor Vrede in Indonesië".

Deze vergadering was aangekondigd door middel van adverten-
ties in het weekblad "Vrij Nederland" en de dagbladen "Het
Vrije Volk" en "Het Parool". De toegangsprijs bedroeg 35
cent. Bij de ingang werd gecolporteed met "De Vrije Katho-
der" en "Socialisme van Onderop". In de zaal waren ten ver-
koop aanwezig "De Vlam" en de brochure uitgegeven door het
"Comité voor Vrede in Indonesië", "Wat gebeurt in Indone-
sie". De zaal was niet versierd. Alleen was opgehangen een
aanbeveling tot het kopen van eerdergenoemde brochure.
Aanwezig waren plm. 650 personen, hoofdzakelijk behorende
tot het meer gegoede gedeelte van de burgerij. Het arbeiders
element was praktisch afwezig. Mannen en vrouwen waren onge-
veer gelijkelijk aanwezig. Jonge mensen waren zeer weinig
opgekomen. Militairen in uniform werden niet opgemerkt, ter-
wijl maatschappelijke Indonesiërs werden opgemerkt.
Tijdens de vergadering werden manifesten verspreid, waar
van een exemplaar bij dit rapport is gevoegd.

Te 20.15 uur werd de vergadering door een onbekende voor-
zitter geopend, die mededeelde dat de heer Sam de Vries, die
aanvankelijk de vergadering zou leiden, door ziekte ver-
hindert was, terwijl de Heer van Randwijk door een sterf-
val in zijn familie niet op de vergadering zou spreken. Als
sprekers kondigde hij aan de heren Schaper, Buskas en De
Jong.

De situatie in Indonesië maakte het nodig deze vergadering
te beleggen en de verschillende sprekers zouden die situa-
tie belichten. Hierna gaf hij het woord aan de eerste spre-
ker, Bertus Willem SCHAPER, geboren te Voorburg, 3 februa-
ri 1907, redacteur, wohnende te Amsterdam, Waalstraat 40 D
hoog.

Deze begon zijn rede, met te verklaren dat deze vergadering
geen protocol vergadering zou zijn. Men begoogde met deze ver-
gaderingen en ook met de vergaderingen die in het land zou-
den worden gehouden, het Nederlandse volk, dat onverschil-
lig staat tegenover de gebeurtenissen in Indonesië, te mo-
biliseren. Het schijnt niet meer mogelijk, vervolgde spre-
ker, grote vergaderingen te houden, zoals die in de Markt-
hallen te Amsterdam, waar Coen van der Lende en Gerben Wa-
genaar op één podium stonden en waar Van der Lende met be-
trekking tot de eerste politionele actie in Indonesië sprak
van "dappere ongehoorzaamheid".

De aankondiging van deze vergadering, waarvan de initia-
tiefnemers voornamelijk behoren tot een voormalige illega-
le groep, werd door de "Waarheid" geweigerd. Tijdens de be-
zetting hadden de leden van deze beide groepen wel samen
kunnen werken, maar nu staat men tegen over elkander. Het
ziet dat het Nederlandse volk zich weer in zijn isolatie
terugtrekt.

Het land en de regering bevinden zich in een kritische situatie voor wat Indonesië betreft. De verklaring die de regering daaromtrent aflegde in de maand Februari, stonde bij een groot gedeelte van het volk hoopvol, maar insiders hoopten toch dat het bij de regeringsverklaring niet zou blijven en deze meerdere troeven op tafel zou kunnen leggen. De gehele wereld en de Veiligheidsraad stelden zich tegenover de politiek van de Nederlandse regering ten opzichte van Indonesië. Men dacht dat de regering nu eens het initiatief zou nemen voor een werkelijk vooruitstrevend beleid. Bij het aftreden van Minister Sassen bleek, op welke wijze deze minister tegen de bedoelingen van de overige ministers inging. De combinatie Sassen-Elsevier en de verdediging van Sassen door Romme tekende duidelijk hoe de kaarten lagen.

Het optreden van Minister Maarseveen wakte geen benoediging. Zo heel lang is het nog niet geleden dat deze Minister zei dat Indonesië nog niet rijp was voor zelfbestuur. Ook het plan Beel was niet in alle opzichten geruststellend. Men pastte erde daar al mede in Batavia en het blijkt dat dit plan eigenlijk is opgesteld door de Indonesische Federalist Anak ~~...~~. Het had wel gunstige kanten. Er werden aan de deelnemers van de Ronde Tafel Conferentie geen groot vreesden gesteld, de door aardelijke vrijheid van de Republikeinse leiders werd in het vooruitzicht gesteld, bij de in te stellen Indonesische regering zouden 1/3 van de zetels ter beschikking komen van de republikeinen, de in Indonesië aanwezige troepen zouden alleen gebruikt worden in overleg met de Indonesische regering terwijl voorstellen voor de Ronde Tafelconferentie door allen konden worden ingediend.

De ontgoocheling kwam echter spoedig. Van voorbereiding was weinig sprake. Terecht noemde het dagblad "De Tijd" het plan een sprong in het duister zo niet onmogelijk uit te voeren.

Na de terugkeer van Beel in Batavia nam een Engelsman kennis van het plan, en zo schrijft hij aan zijn blad, was hij hierover zeer verwonderd. Hij kwam tot de conclusie dat de Nederlanders waarschijnlijk geleerd hadden eindelijk meer te geven dan gevraagd werd en dat de handelsgeschied, die de onderhandelingen van de Nederlanders steeds gekenmerkt had, eindelijk was losgelaten. Nadat echter de hoofdamtenaar Gieben naar Banka was geweest, kwam de ontgoocheling. Toen immers bleek dat de volledige vrijheid van de republikeinse leiders niet inhield de terugkeer naar Djoeja. Men kon wel volledige soevereiniteit verkrijgen, maar de eerste tijd onder toezicht van de Nederlanders, die de Departementen van Defensie, Buitenlandse Zaken en Financien zouden beheren.

Over het algemeen is de buitenlandse pers veel beter ingelicht over hetgeen in Indonesië gebeurt dan hier te lande. Daardoor kon ook grote verwarring ontstaan, zowel bij het volk als bij de regeringen in Nederland en Indonesië. Een botte weigering door de Republikeinse leiders is uitgebleven. De republikeinen toch konden de voorstellen van de Nederlanders verwijzen naar de Veiligheidsraad, doch gingen accoord met de gestelde voorwaarden, zij het onder bepaalde voorwaarden. Zij voelden niets voor een onder curatele stellen van Indonesië van een commissie van Amerikanen en Australiërs, maar konden zich evenmin losmaken van de laatste resolutie van de Veiligheidsraad.

Zij bleven bij hun eis terug te kunnen keren naar Djocja. Dit is een goed standpunt, hetgeen ook gedekt wordt door een artikel in de 'Nieuwe Rotterdamse Courant'. Nu verschijnen er weer tegenstrijdige berichten over een eventuele inwilliging van die eis door de Nederlanders. De ene dag leest men dat de regering de republikeinse leiders toestaat om terug te keren naar Djocja, maar prompt daarop volgt weer een tegenspraak, terwijl men later weer leest dat de regering daarover geen enkel besluit heeft genomen. Romme ziet bij de inwilliging van deze eis chaos.

Hoe verward de situatie in Djocja is blijkt wel uit de houding van de aldaar vertoevende Sultan. Deze staat volledig achter de republiek en is in staat de orde in Djocja te bewaren. De pogingen van de Nederlanders om hem tot medewerking over te halen zijn vruchteloos gebleven.

Door dit alles zijn we even ver als voorheen, waarschijnlijk zelfs een stap achteruit.

De mensen van de linkergroep van de Partij van de Arbeid verheugen zich over deze gang van zaken niet. De enige mogelijkheid die voor Indonesie nog openstaat, is de koers die deze groep heeft aangewezen. Maar in deze regering is die politiek niet mogelijk.

De rechtse partijen zijn mede verantwoordelijk voor de toestand die is ontstaan. De regering was op de goede weg, doch door een politiek van zwakken, te laat komen en te weinig willen geven, is men vastgelopen.

Wij zijn solidair met deze regering maar niet voor wat betreft de Indonesische politiek. Wij hebben hoogachting voor Drees, doch deze wordt getrokken door de tegenstanders van een progressieve Indonesische politiek. Men geeft geen behoorlijke inlichtingen over de te volgen weg.

De enige mogelijkheid die overblijft is het volgen van een ruimere politiek waardoor wij ons aanzien in de wereld kunnen terugwinnen.

De ontgoocheling onder de bevolking kan niet uitblijven. Een reactie is mogelijk naar beiden zijden.

Het gaat niet goed met de actie in Indonesie. Drees noemde de toestand niet ongunstig, maar over de economische-politieke situatie wordt niets vernomen.

Wat het comité voorstaat is neergelegd in de brochure die thans verschenen is en in het manifest dat in de vergadering is verspreid. (spreker bespreekt deze twee stukken uitvoerig.)

Spreker vervolgde verder en zeide dat Nederland door te handelen zo als nu, zijn financiële belangen, zijn economisch crediet en zijn waarachtigheid in de politiek in de ogen van de wereld verspeelt. Als eerste reactie op die politiek ziet men reeds de stopzetting van de Marshall-hulp aan Indonesië.

Drees heeft ook gezegd, dat Indonesië licht in de politieke sfeer van Oost-Azië. Dit blijkt uit de resolutie van de Veiligheidsraad. Aan de situatie zoals die momenteel in Indonesië is ontstaan moet een einde gemaakt worden. De kritiek die op het regeringsbeleid wordt uitgeoefend, is geen teken van defaitisme. Dit is ook wel gebleken uit het antwoord van Schernerhorn aan Romme in de Tweede Kamer, waar laatstgenoemde sprak over slappelingen, daarmee doelende op diegenen die kritiek oefenen op de plannen van de regering.

De tijd van Coen en Van Heutz zijn voorbij. In de drie eeuwen dat Nederland heer en meester in Indonesië was is een politiek gevoerd waarvoor de Indonesiers ons niet dankbaar voor behoeven te zijn. Van Indonesië is geen economisch onafhankelijk gemaakt en de bewoners hebben alleen maar een kruimel mee mogen eten.

Wij hebben in de loop der tijden tweemaal Indonesië terugontvangen van de grote mogendheden. De belangen die daarbij voorstonden kunnen wij makkelijk raden.

In het nieuwe boek van De Kadt zegt hij dat politiek de kunst der mogelijkheden is; dat mag Nederland vooral voor wat betreft Indonesië niet vergeten. Voor wat daar gebeurt is, behoeven de Nederlanders zich niet op de borst te slaan.

De taak van het comité is niet de regering stokken voor de benen te gooien, zoals dit gebeurt in het dagblad "Trouw". De Ronde Tafelconferentie zal veel problemen oewerpen, zowel voor wat betreft de Republiek als de deelstaten.

Men zegt zo vaak dat Djocja een Augiasstal was, doch veel meer kan dat gezegd worden van Batavia. Beel is na zijn optreden als Hoge Commissaris van de Kroon in Batavia beïnvloed door de ambtenaren en militairen. Een bewijs daarvan is zeker zijn uitlating dat hij het alleen wel af kan en weigerde adviseurs mede te nemen. De sancties die zouden genomen worden in verband met het gebeurde in Banka, blijven uit. Men kan gerust zeggen dat het veilig is om te spreken over "spoor".

De taak die de regering zich stellen moet is uitgestippeld in ons manifest.

het plan Beel heeft tot doel de resolutie van de Veiligheidsraad te omzeilen. De mogelijkheid van uitvoering is aanwezig, doch Batavia heeft de militairen niet onder controle. De controlecommissie van de V.N. wordt op alle mogelijke manieren afgebroken.

Er kan geen vertrouwensbasis worden gevonden door het optreden van de militairen. Een voorbeeld daarvan is te zien in het optreden van de Labourregering in India. Daar trok men op een gegeven ogenblik de militairen terug en gaf men de Indiërs volledige verantwoordelijkheid.

In het overgangstijdperk zou men door een goede bemiddelaar, Mountbatton b.v. en met behulp van een internationale politiemacht naar het voorbeeld van Palestina veel goeds kunnen doen. Gemeen overleg tussen Indonesië en Nederland is noodzakelijk.

In Amsterdam klopt het hart van de belangen van Nederland in Indonesië. Het verschil met Den Haag valt hier direct op.

Direct na de aanvang van het 2e militaire optreden sprak Elsevier al van het terugkomen van al het geld dat Nederland in Indonesië had belegd. Wij moeten echter wel weten dat de koe-lieverhoudingen voorbij zijn. Herstel van de cultures moeten niet in de eerste plaats komen, noch het versterken van de deviezenpot. De Indonesische politiek mag niet zijn een politiek met een egoïstische instelling. De Amsterdamse scheepsbouw en machinefabrieken kunnen voor Indonesië groot werk verrichten ook bij mindere deviezenopbrengst. Amsterdam is niet het Amsterdam van "Trouw" dat de republiek wil vernietigen.

Ook bij de katholieken ziet men kentering in de opvattingen. De tegenstelling "De Linie" en Romme spreekt daarvan, terwijl de voorzitter van de Amsterdamse Federatie van de KVP op zijn jaarvergadering 20 minuten besteedde aan critiek op regering en kamerfractie met betrekking tot het indonesisch beleid.

Het is bekend dat Romme probeert met Welter samen te gaan.

Voor wat betreft de houding van industriële groepen in Neder-

land, deze denken wel anders ~~als~~ vroeger onder de invloed van de gebeurtenissen in Indonesië en de wereld. De textielondernemers in Twente en ook de Ondernemersraad laten een ander geluid horen dan voorheen.

Het optreden van een Amsterdamse figuur als Stikker in zijn hoedanigheid van Minister van Buitenlandse Zaken tekent ook wel de veranderde inzichten bij de ondernemers.

De kerk en de arbeidersbeweging moeten zich inzetten voor een andere politiek in Indonesië. Daarbij moeten wij ons niet stellen tegenover Drees, doch hem steunen bij de progressieve politiek die gevoerd moet worden. Die progressieve politiek zal een storm van reactie oproepen, doch het comité wil de stoot geven zodat de muur van deze reactie zal worden omgehaald.

Hierna gaf Dirk SCHILP, geboren te Haarlem, 10 October 1893, in afwachting van de komst van Buskes en De Jong, enige organisatorische mededelingen betreffende de verspreiding van het manifest en de brochure.

Inmiddels was Ds. Johannes Jacobus BUSKES, geboren te Utrecht, 16 September 1899, ter vergadering gekomen en werd hem het woord verleend.

Hij begon met te verklaren, dat het moeilijk was over de Indonesische kwestie te spreken omdat hij zeer pessimistisch staat tegenover de ontwikkeling in deze zaak. Hij ziet dat de politiek die gevoerd is, ons nu voor een verloren zaak doet staan. Hij meent, in tegenstelling tot Schaper, die in "Het Parool" een artikel schreef over Indonesië "Neem de Laatste Tram", dat deze al gemist is. Ook de Kadet concludeerde dat in zeker opzicht de zaak voor ons verloren is. Daarom is spreker niet enthousiast om hier te spreken. Wij mogen niet de schuld dragen voor dit verlies. Een oplossing moet zo mogelijk nog gezocht worden. Wij moeten weer komen tot contact met de vrijheidlievende Indonesiërs. Wie tot uitdrukking brengt waar onze schuld ligt heeft wellicht nog een kans om de schade zo gering mogelijk te maken.

Wat in het midden staat is onze houding tegenover de Republiek. De oprichting van de Republiek was een waerachtige daad, zowel nationaal als sociaal. Door Nederland is de republiek niet als zedelijk erkend, alhoewel bij de overeenkomst van Lingadjati deze wel de facto was erkend. Christenen en socialistena hebben de republiek niet de steun gegeven die nodig was. Er is een politiek gevoerd die de republiek heeft verzwakt en het extremlisme heeft versterkt. De regering is daardoor in een dwangpolitiek geplaatst, wat tot gevolg heeft gehad dat de 1e en 2e militaire actie onvermijdelijk werd. Logeman heeft gezegd dat de politiek heeft gefaald en daardoor de militaire actie noodzakelijk was. Dit was bij het 2e optreden niet geringer dan bij het eerste. De republiek is overwonnen maar niet het Indonesisch nationalisme. De schuld van Nederland bestaat hierin dat het de overwinning tot een nederlaag gemaakt heeft en daarvoor is het Nederlandse volk mede verantwoordelijk.

shewel
De Partij van de Arbeid heeft de actie geaccepteerd, niet goed gekeurd, doch hierdoor is er geen enkele Partij meer waarop de Indonesiërs kunnen steunen. De Christelijke partijen hebben nimmer steun aan de Indonesiërs verleend. De communisten doen alsof, maar hebben daarbij niet de vrijheid van Indonesië op het oog, maar hun eigen politieke doelstellingen en probe-
ren munt te slaan uit het falen der regeringspolitiek. Zij

strijden eveneens Sukarno o. s. Voor de vertrouwenscrisis die is ontstaan hebben de socialisten, de kerk en de zending gewarschuwd. Vooral de zending heeft gewarschuwd voor een 2e actie, die een goede verhouding onmogelijk zou maken en een bedreiging vormde voor kerk en zending. Spreker is voor de toekomst pessimistisch omdat de overwinning in een nederlaag overgaat. Men moet betwijfelen dat het Nederlandse volk die sprong kan maken, die nodig is om de moeilijkheden te overwinnen. Men moet bereid zijn tot herstel van de republiek en zijn leiders tot overleg brengen. Dan is er waarschijnlijk nog een kleine mogelijkheid om goed te maken wat bedorven is. Want de republiek die thans de nederlaag leidt, heeft de toekomst. Wij kunnen ons verneugen dat niemand ~~zich~~ aan de vrijmaking van Indonesië behoeft te twijfelen. Alleen moeten wij vrezen, dat christenen en socialisten zullen worden aangemerkt, als diegene die meegewerkt hebben aan een mogelijke ondergang van de republiek. De roeping van christenen en socialisten is het steunen van deze vrijheidstrijders en het verstaan van hun gevoelens. We kunnen wel critiek oefenen op hen, maar moeten naast hen staan. De Nederlandse christenen en socialisten missen echter hun kansen. Juist de christelijke partijen zijn de meest reactionaire partijen. Zij zijn, uit hun abstracte beginselen tegen alle vernieuwing die opkomt. Soevereiniteit en de instandhouding van het Koninkrijk zijn de beginselen waarachter zij zich verschuilen. Zij zijn niet bereid te luisteren naar de Indonesische kerk en zending. Zendingen waarvoor men verhaaldelijk opdat het volk zal weten wat er leeft en gebeurt in Indonesië.

Het aantal gesneuvelden wordt steeds hoger en men vraagt zich af waartoe. In de oorlog sneuvelden vele illegale werkers, doch dan wist men waarvoor, voor de vrijheid van het land, doch nu is ieder offer zinloos.

De strijd is voor Indonesië en Nederland beiden zinloos. De gruwelen die daar gebeuren behoeven geen verontwaardiging te waken. Militaire actie is oorlog en deze is niet te humaniseren. Verzet tegen de gruwelen die gepleegd worden zonder verzet tegen de militaire actie is onwerkelijkheid, want actie zonder gruwelen is een theoretische constructie. Oorlog is altijd wreed, brengt gruwelen en haalt het slechtste boven in de mens. Het volk moet worden wakker geschud en de vraag moet gesteld worden of het doel heeft de jongens hier voor in te zetten. Tegen ons wordt uitgebaat en Leimena, de voormalige Directeur van het Zendingshospitaal en Minister van Volksgezondheid in de regering Hatta, zeide het reeds, dat een christelijke natie uitgerkend op een Zondag de militaire actie begon. Deze man vroeg bij zijn arrestatie of hij zijn bijbel mee mocht nemen, waarop diegene die hem arresteerde verwonderd vroeg of hij een christen was.

In Nederland wordt vaak voorgesteld dat wij Nederlanders de christelijke natie zijn, terwijl de republiek de heidenen zouden zijn. Hilderink, een zending, zegt dat alle christenen in Indonesië achter de republiek staan.

Voor spreker is de Indonesische zaak niet enkel een politiek vraagstuk, maar een kwestie tussen Hollandse en Indonesische christenen. De verbinding tussen beide is het christendom, en het verlangen van vrijheid is het verlangen van christenen. Ik ben pessimist zegt spreker omdat de kwestie niet leeft onder het gehele volk en omdat onder dat volk de politieke en sociale schaling ontbreekt. In socialistische kringen wordt men ook wel eens beschuldigd van utopie als men spreekt over wat in Indonesië moet gebeuren. Utopie is echter de motor in

de geschiedenis. Realisten denken en rekenen alleen met mogelijkheden maar worden niet gedreven door een ideaal. De regering moet de augustinusstal opruimen, deze staat de ontwikkeling in de weg. Men komt niet verder dan tot overleg en compromis en dit is niet voldoende en staat een verdere gunstige ontwikkeling in de weg. Er ontbreekt visie en daardoor worden kansen gemist en verspeeld. Daarvan moet men terug. Er moet een edele hartstocht gebracht worden in de ziel van het volk, want daaraan ontbreekt het. Daarvoor willen wij strijden tot het einde. De kansen liggen in het ideaal van het christendom en het socialisme. Wij willen naast de christen leiders staan. Er moeten geen overheersers en overheersten zijn. Wij moeten ernst maken met het woord "socialistische strijd voor gerechtigheid". Zulk een verhouding tussen Nederland en Indonesië is in overeenstemming met socialistische en christelijke opvattingen.

Hierna werd het woord gegeven aan Drs. Louis de Jong, geboren te Amsterdam, 24 April 1914, die begon zich te verontschuldigen voor zijn laat aanwezig zijn. Hij had gesproken op een vergadering in Haarlem en was langer opgehouden dan verwacht werd.

Hij sprak zijn teleurstelling uit over de slechte opkomst en wees op de ernstige tijd die wij doormaken. De politiek in Indonesië is voor Nederland en de socialisten ernstig omdat de Veiligheidsraad ingeding was en het oog van de wereld op Nederland is gericht. Hij meende te moeten vrezen dat wat er ook op de Veiligheidsraad besloten zou worden de koloniale oorlog voortgezet zou worden.

Hij besprak een brief die opgenomen is in de door het comité uitgegeven brochure van een katholiek soldaat. Dit was een authentieke brief, die ook al ter sprake was gekomen in de 2e Kamer. De Minister-President had onderzoek daarnaar toegezegd. Hij betwijfelde echter of dit onderzoek enig resultaat zou hebben, daar alles in Batavia wordt gedeckt. Een internationale commissie voor Indonesië is volgens spreker het enigste middel om te komen tot geregelde toestanden. Welk recht hebben de Nederlanders om een Rauter en een narster vast te houden en te veroordelen, als zij zelf de methoden toepassen die wij in hen veroordelen?

Hoe is de situatie zou geworden in Indonesië. Het is al een probleem van voor 1940 en na 1945 is het nog ingewikkelder geworden. Eenvoudige mensen kunnen niet meer wijs worden uit deze problemen en politieke professoren van rechts hebben geen politiek inzicht om deze zaken te verbeteren. Menselijk inzicht in de zaken die aan de orde zijn, daarop komt het aan.

Indonesië is ver van ons. De bewoners van dat land hebben ook een onvervreemdbaar recht op eigen land. De goede dingen die de Nederlanders daar gebracht hebben, doen daar niets vanaf. Voor 1941 gold in Indonesië nog een koloniale overheersing. De Gouverneur-Generaal had het te vertellen en de Volksraad met zijn Yok adviseurs namen de besluiten zonder de inwoners te hebben gehoord en aan hun verlangens tegemoet te komen. Hiervoor waren de ogen van de Nederlanders gesloten. In Indonesië waren maar enkele Nederlanders die waarlijk met de Indonesiërs konden spreken. De Kadet zegt in zijn boek dat Nederland in Indonesië heert als overheerser en dat men niet weet wat er onder de bevolking leeft. Dat de Republiek van Japanse makelij is, is onzin.

In 1927-1928 stonden duizenden onder het gehoor van de lei.

ders, die toen al de onafhankelijkheid van het land voorstonden. Maar Nederland had geen antwoord voor deze mannen. Sukarno, Hatta en Soerjopranoto werden geïnterneerd in Boven-Digoel waar de Japanners hen eindelijk bevrijdden. Deze Nederlandse Nederlanders, die geen begrip hadden voor de verlangens van de Indonesiërs voor 1941, delen van 1945 af de lakens weer uit in Batavia.

Het blijkt ook wel, wat men voor heeft met het overgeven van de macht aan de Indonesiërs, als men hoort dat een Gieben bij de onderaandelingen op Banka voor de Nederlanders de departementen van Financien, Defensie en Economie opeist. De toestand is momenteel zo, dat en republikeinen en federalisten geen vertrouwen meer hebben in de bedoelingen van de Nederlanders.

Na de militaire actie en het geïnterneerd worden van de leiders heeft men geen vertrouwen meer dat op basis van gelijkheid zal kunnen worden onderhandeld.

Men heeft in Indonesië met grote bekwaamheid en politieke en morele pressie verschillende groepen tegen elkaar uitgespeeld. Daardoor is het te verklaren dat de ronde Tafelconferentie is uitgesteld, en kan men geen voorspellingen doen ten opzichte hiervan. De politieke omstandigheden zijn niet ten gunste van Nederland gewijzigd. De Amerikanen zijn tegen elk koloniaal beneer en zullen blijven eisen dat de resolutie van de Veiligheidsraad wordt uitgevoerd.

Ook de deelstaten in Indonesië oefenen grote invloed uit. De kleine groep socialisten die de republiek voorstaat, staat niet geïsoleerd, zoals de grote rechtse groepen. Ons manifest zal vermoedelijk wel worden doodgezwegen en wij zullen wel voor utopisten worden gedoodverfd, zowel van links als van rechts. Maar met de ontwikkeling van Engeland en zijn Dominions voor ogen, die de situatie juist hebben doorzien, twijfelen wij niet aan het feit dat onze voorstellen uiteindelijk basis van overeenkomst kunnen vormen. De socialisten die dit hebben voorgesteld en uitgestippeld, zullen dan met voldoening op hun werk kunnen terugzien.

De sprekers werden met applaus bedankt voor hun woorden.

Te 22.45 uur dankte de voorzitter de aanwezigen voor hun opkomst en verzocht een bijdrage in de kosten van de avond. Het geheel had een rustig verloop.

Comité voor Vrede en Vrijheid in Indonesië.

Nederlanders, het roer moet om!

Na drie-en-een-half jaar beginselloos opportunisme en eigenmachtig geweld is de Nederlandse politiek inzake Indonesië thans hopeloos vastgelopen. Twee mislukte accoorden en twee militaire avonturen hebben het vertrouwen in Nederlands bedoelingen zowel in Indonesië als in de wereld volkomen verspeeld en het Nederlandse volk in een moeras gevoerd. Alleen een radicale koerswijziging had hier een kans op uitkomst kunnen bieden. Bij alle onzekerheid staat thans wel vast, dat de regeringsverklaring van 26 Februari j.l. deze koerswijziging niet heeft gebracht. Daarmee is een laatste kans gemist. De regeringspolitiek, wier enige vaste kenmerk was, dat zij steeds te weinig bood en telkens te laat kwam, dreigt thans definitief te mislukken. Zij is reeds lang fundamenteel veroordeeld.

Ondanks een schromelijk onvolledige en eenzijdige voorlichting dringt tot het Nederlandse volk de bittere waarheid door dat:

1. in Indonesië aan Nederlandse zijde — slachtoffers aan Indonesische zijde tellen officieel niet mee! — per maand gemiddeld 200 doden vallen, hetgeen jaarlijks 2400 doden zou betekenen, ware het niet, dat de dodenlijst elke dag stijgt en van burgerlijke slachtoffers officieel niet gerept wordt;
2. de Nederlandse militairen in de sfeer van guerilla en wederzijdse terreur aan een proces van demoralisatie en verruwing onderhevig zijn, terwijl het economisch en maatschappelijk leven voortdurend ernstiger wordt ontwricht;
3. de haat en verbittering der Indonesiërs tegen Nederland elke dag groeit en ook de coöperatie der op Nederland geörienteerde Indonesiërs, met inbegrip der Federalen, steeds zwaarder belast en op de duur onhoudbaar maakt;
4. de Nederlandse regering bezig is, haar laatste crediet in de wereld, zowel bij de Verenigde Naties als bij de staten, die het nauwst bij de ontwikkeling in Indonesië betrokken zijn, met name de Aziatische landen, te verspelen;
5. de wereld Nederland niet met rust zal laten en zelfs generlei verder aandeel zal gunnen in het liquidatieproces der koloniale verhouding, aler de Indonesische en andere Aziatische leiders tastbare bewijzen hebben van een radicale ommekeer in de Nederlandse bedoelingen en methoden.

Nederlanders! Het is de eerste en hoogste wijsheid, de harde werkelijkheid in het gezicht te zien. Het is een blijk van goed-Nederlands fatsoen, de begane fouten te erkennen en een zware schuld te aanvaarden. Het is eenvoudige burgerplicht en burgermoed, de consequenties te trekken en het roer om te gooien. De tijd voor nieuwe ontwijkingsmanoeuvres en verdere Rommianse constructies is voorbij.

Het is Uw taak en gebod, Nederlanders, van Uw regering, welke deze ook zij, te eisen:

1. Een openhartige voorlichting inzake de situatie in Indonesië en haar neerslag in de wereld, alsmede van de bedoelingen en de verdere plannen der regering.

DE KAARTEN MOETEN EINDELIJK OP TAFEL!

2. Een duidelijke bereidverklaring tot loyale uitvoering van de resolutie van de Veiligheidsraad.
3. Een openlijke aankondiging van een terugtrekken der Nederlandse troepen uit Indonesië op de kortst mogelijke termijn.

Deze algemene doelstellingen vereisen in concreto:

- a. Volledige bewegingsvrijheid voor de Republikeinse leiders en herstel van de Republiek in Djokja als autonome eenheid.
- b. Vaststelling van een datum, waarop de laatste Nederlandse troepen uit Indonesië zullen verdwijnen, gepaard gaande met een bereidverklaring tot een symbolische daad in de vorm van de repatriëring per eerste gelegenheid van minstens 10.000 manschappen, eventueel in gemeen overleg te vervangen door een internationale politiemacht.
- c. Aanbod aan Republiek en federale Indonesische leiders tot het opnieuw bijeenroepen in gemeen overleg van een Ronde Tafel-conferentie ter nadere uitwerking van de uitvoering der resolutie van de Veiligheidsraad, onder medewerking van de U.N.C.I., en tot de schepping van een, op vrijwilligheid en gelijkwaardigheid berustende, nieuwe verhouding tussen Nederland en Indonesië.
- d. Bereidheid voor de politieke en militaire overgangsfaze in gemeen overleg, al of niet onder auspiciën van de Veiligheidsraad, een internationaal oppergezag in te stellen over de gemeenschappelijke strijdkrachten en over de gezagsapparatuur.
- e. Bereidverklaring tot het aanvaarden van een, in gemeen overleg aan te wijzen, bemiddelaar in geschillen, die bij de verdere uitvoering van het gemeenschappelijk opgestelde program zouden kunnen rijzen.

Nederlanders,

Als Uw regering faalt, vallen de gevolgen en de verantwoordelijkheid op U terug. Gij moogt geen mogelijkheid verwaarlozen, die uit de huidige impasse voeren kan.

De ontwikkeling der verhouding tussen Engeland en India bewijst, bij alle verschil in situatie, hoezeer een radicaal-progressieve, principieel anti-koloniale politiek succes kan hebben.

Alleen bij een scherpe zwenking van het roer, het oog constant gericht op de realiteiten in de gehele wereld en in Azië in 't bijzonder, is er nog hoop op een toekomst voor Nederland en de Nederlanders in een waarlijk vrij Indonesië.

Namens het Comité voor Vrede en Vrijheid in Indonesië:

Drs. L. de Jong; Jef Last; L. Lichtveld;
H. M. v. Randwijk; Joh. W. E. Riemens;
Drs. B. W. Schaper; D. Schilp;
Prof. Mr. W. F. Wertheim;
Sam de Wolff.

AMSTERDAM, Maart 1949.
Marnixstraat 198.